

TUCHTCOLLEGE VOOR DE KYNOLOGIE IN EERSTE AANLEG

Zaaknummer: 25-014

Datum uitspraak: 3 juni 2026

In de zaak van:

@@@ [naam beklaagde]

wonende te @@@ woonplaats beklaagde]

gemachtigde: @@@ [naam gemachtigde van
beklaagde]

hierna te noemen: beklaagde

en

1. **@@@ [naam klager]**

wonende te @@@ [woonplaats klager]

gemachtigde: @@@ [naam gemachtigde van klager]

2. De vereniging met volledige rechtsbevoegdheid

**Vereniging Raad van Beheer op Kynologisch
Gebied in Nederland**

gevestigd en kantoorhoudende te (1075 AV)

Amsterdam,

gemachtigde: D.A. Schuitemaker LLB

hierna te noemen: klaagster

1. Het verloop van de procedure

- Klachtenformulier d.d. 24 september 2025 met elf bijlagen;
- Brief d.d. 25 september 2025 van de Raad van Beheer aan beklaagde met het verzoek om een reactie;
- Verweer beklaagde d.d. 22 oktober 2025;
- Brief Raad van Beheer aan beklaagde d.d. 23 december 2025;
- Op 23 december 2025 heeft de Raad van Beheer de klacht bij het Tuchtcollege voor de Kynologie in eerste aanleg (hierna te noemen "Tuchtcollege") aanhangig gemaakt en gevorderd de zaak in behandeling te nemen;
- Bij e-mail d.d. 19 maart 2026 heeft de secretaris van het Tuchtcollege beklaagde laten weten dat de klacht ter behandeling bij het Tuchtcollege is ingediend;

- Bij diezelfde e-mail is beklaagde opgeroepen om ter zitting van 10 april 2026 te verschijnen;
- Bij e-mail van 19 maart 2026 is @@@ [klager] opgeroepen om ter zitting van 10 april 2026 aanwezig te zijn;
- Aanvullend verweer d.d. 2 april 2026;
- Beklaagde is ter zitting verschenen;
- Pleitaantekeningen beklaagde d.d. 10 april 2026;
- Het onderzoek heeft plaatsgevonden op 10 april 2026;
- Tenslotte is uitspraak gewezen.

2. De omschrijving van het verweten gedrag en het verweer

2.1 Verweten gedraging

Beklaagde wordt verweten dat zij de honden @@@ [naam en NHSB reu] en @@@ [naam en NHSB teef] heeft ingezet voor de fokkerij terwijl ze aantoonbaar lijden aan een aandoening die de gezondheid en het welzijn van de honden en/of de nakomelingen ernstig in gevaar kan brengen, namelijk dat de honden lijden aan de aandoening "elleboogdysplasie" dan wel "cataract (niet-congenitaal)-posterieur polar voorlopig niet vrij".

In geval van @@@ [reu] blijkt dit uit de uitslag van het ED-onderzoek van 17 januari 2022; eindbeoordeling EDIII. Tegen die uitslag is geen bezwaar aangetekend en is daarmee onherroepelijk.

In geval van @@@ [teef] blijkt dit uit de uitslag van ECVO-onderzoek van 10 augustus 2021; cataract (niet-congenitaal)-posterieur polar-voorlopig niet vrij.

De gewraakte dek- en geboortedata zijn op of omstreeks:

Nestcode	Dekdatum	Geboortedatum
@@@ [nest 1 van reu]	17 februari 2025	21 april 2025
@@@ [nest 2 van teef]	5 september 2023	8 november 2023

Overtreden artikel: artikel VI.2 j° VI.3 lid 3 Kynologisch Reglement.

2.2 Verweer

Beklaagde vindt het vreemd dat @@@ [klager], iemand die haar volledig onbekend is, zomaar een klacht tegen haar kan indienen. @@@ [klager] fokt zelf kruisingen en op haar website is duidelijk te lezen dat haar overtuigingen totaal niet in lijn liggen met waar de Raad van Beheer voor staat. Dat iemand zomaar een klacht kan indienen tegen een willekeurige fokker is niet alleen beangstigend maar zou ook niet mogelijk moeten zijn. Het heeft er alles van dat @@@ [klager] een persoonlijke strijd is begonnen tegen mensen die specifiek met honden fokken die niet vrij van ED zijn. Uit artikel 49 lid 1 Procesreglement Tucht recht blijkt dat klaagster een redelijk belang moet hebben bij de klacht. @@@ [klager] kan op geen enkele wijze nadeel hebben ondervonden, zodat zij niet ontvankelijk is in haar klacht.

De @@@ [ras] heeft wereldwijd een kleine populatie en behoort tot de kwetsbare rassen. In Nederland zijn er in de afgelopen 11 jaar slechts 19 pups geboren. Tijdens de zitting verklaart beklagde dat het haar niet bekend was dat met EDIII niet gefokt mocht worden. De keuze uit geschikte fokdieren houdt niet over. Dit betekent dat er telkens keuzes gemaakt moeten worden uit de minst kwade eigenschappen. Beklaagde verklaart dat zij haar pups gedurende hun hele leven monitort. Ongeacht waar deze wonen. Dit betekent dat beklagde intensieve contacten met hun eigenaren heeft. Tot nu zijn er geen signalen ontvangen dat honden "behept zijn" met ernstige afwijkingen. Beklaagde is van mening dat als de Raad zijn controletaak ten tijde van de dekking had uitgevoerd, de fokker om uitleg gevraagd was waarom zij voor deze fokcombinatie had gekozen, beklagde die uitleg had kunnen en willen geven.

In samenwerking met de Raad van Beheer heeft de @@@ [rasvereniging] het VerenigingsFokReglement ("VFR") opgesteld. Het VFR kan ieder jaar worden aangepast zonder direct de huidige populatie ouderdieren uit te sluiten en hiermee het fokken van de @@@ [ras] onmogelijk te maken. De rasvereniging heeft voortdurend de kwaliteit en gezondheid van de honden bewaakt door te kiezen voor die ouderdieren waar de meest rastypische en gezonde pups van konden verwacht. Beklaagde is daarin heel goed geslaagd.

Beklaagde is van mening dat de Raad van Beheer niet bevoegd is om uitvoering te geven aan de Wet Dieren. Dit is exclusief voorbehouden aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Met betrekking tot de klacht over elleboogdysplasie: op de website van de Raad van Beheer staat dit erfelijk kan zijn maar dat omgevingsfactoren ook bijdragen aan het ontstaan ervan. Klaagster heeft geen onderzoek naar vererving noch naar ontstaan ervan door omgevingsfactoren gedaan. Beklaagde is van mening dat de klacht hierdoor onvoldoende onderbouwd en bewezen is.

Op de vraag van het Tuchtcollege waarom bij @@@ [reu] geen ECVO-screening heeft plaatsgevonden, verklaart beklagde dat zij dat op grond van het VFR in principe niet hoeft te laten testen. De ouders waren goed, daarom heeft deze screening niet plaatsgevonden. De @@@ [ras] heeft een heel zwaar hoofd en volgens de ECVO-specialist is het geoorloofd om te fokken met genoemde oogproblemen. @@@ [teef] heeft er nooit last van gehad. Beklaagde verwijst naar de brief van het ECVO d.d. 30 juni 2021 waarin staat:

1. OPTIONAL (lage prioriteit): erfelijk beschouwd maar er is nog geen degelijk wetenschappelijk bewijs voor de wijze van overerven, geen directe bedreiging voor het gezichtsvermogen, geen significante vermindering van de oogfunctie, geen significante pijn of ongemak voor het dier".

Beklaagde is van mening dat erfelijkheid zich niet leent voor in beton gegoten regels. Om gezond te kunnen fokken en een ras voor uitsterven te behoeden, zal er gekeken moeten welke oplossing er op dit gebied voor kleine populaties gevonden kan worden. Er moet dus steeds een keuze gemaakt worden uit de minst kwade eigenschappen.

3. Standpunt en vordering Raad van Beheer

Standpunt:

De aanklacht over @@@ [nest 3] komt te vervallen, omdat die zaak is verjaard, zie artikel 82 Procesreglement Tuchtrecht. De aanklacht over nest @@@ [nest 4] komt te vervallen, omdat beklagde op het moment van de gewraakte dekking geen geregistreerd eigenaar was van de reu.

In het verweerschrift wordt met betrekking tot de elleboogdysplasie aangegeven dat de hond niet lijdt aan deze aandoening, maar dat hij behept is met de aandoening. "Lijden aan" in artikel VI.3 lid 3 Kynologisch Reglement betekent dat is aangetoond dat er bij de hond een aandoening is vastgesteld. In dit geval dus elleboogdysplasie. Dat de betreffende reu hier mogelijk zelf (nog) geen hinder van ondervindt, neemt niet weg dat elleboogdysplasie een hoge erfelijkheidsgraad kent.

Elleboogdysplasie is een ernstige erfelijke aandoening die gezondheidsschade kan opleveren bij de nakomelingen. Bovendien moet worden opgemerkt dat honden pijn goed kunnen verbergen. Het is dus een aandoening waar niet te licht over gedacht mag worden. Beklaagde maakt de indruk dit wel te doen. Een kleine populatie mag tot slot geen reden zijn om te fokken met honden waarbij een ernstige erfelijke aandoening is vastgesteld.

Het advies vanuit de ECVO Manual (hoofdstuk 8) is NO BREEDING met honden die lijden aan cataract (niet-congenitaal) – posterieur polair en niet OPTIONAL zoals beklagde in haar schriftelijke reactie stelt. Deze vorm van cataract kent een erfelijke basis en is hierdoor een fokuitsluitende aandoening zoals is bedoeld in artikel VI.3 lid 3 Kynologisch Reglement. De Raad van Beheer is van mening dat cataract posterieur polair een ernstige aandoening is en dat er niet met de hond gefokt had mogen worden.

Het Tuchtcollege in eerste aanleg heeft in eerdere uitspraken aangegeven dat fokken met cataract en/of ED III in strijd is met artikel VI.3 lid 3 Kynologisch Reglement.

Vordering

Gezien alle omstandigheden van het geval, vordert de Raad van Beheer het volgende: een onvoorwaardelijke diskwalificatie van de persoon voor een periode van twee jaar.

Daarnaast vordert de Raad van Beheer de oplegging van een fokverbod, zoals bedoeld in VI.15 lid 3 sub d Kynologisch Reglement voor de volgende honden:

- @@@ [naam en NHSB reu]
- @@@ [naam en NHSB teef]

4. De beoordeling door het Tuchtcollege voor de Kynologie in eerste aanleg

4.1 Bevoegdheid en ontvankelijkheid

Het Tuchtcollege is bevoegd in deze zaak te oordelen omdat beklaagde ten tijde van het verweten gedrag lid was van de @@@ [rasvereniging 1], @@@ [rasvereniging 2] en @@@ [rasvereniging 3], alle verenigingen die zijn toegelaten tot het lidmaatschap van de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland. Op grond van de statuten van die verenigingen is beklaagde onderworpen aan de rechtsmacht van de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland.

Het Tuchtcollege is bovendien bevoegd nu aan beklaagde op haar verzoek het recht om de kennelnaam "@@@ [kennelnaam]" te voeren, is verleend en zij ten tijde van het verweten gedrag die kennelnaam nog voerde, op grond waarvan zij is onderworpen aan de rechtsmacht van de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland (art. III.46 Kynologisch Reglement).

Klaagster @@@ [klager] heeft de klacht ingediend op grond van artikel 1 lid 1 Procesreglement Tuchtrecht.

Op grond van artikel 30 en volgende Procesreglement Tuchtrecht kan het bestuur van de Raad van Beheer vorderen dat het Tuchtcollege een klacht in behandeling neemt. De klacht voldoet aan de eisen die daaraan in genoemd Procesreglement worden genoemd.

Het Tuchtcollege voor de Kynologie in eerste aanleg is op grond van bovenstaande bevoegd om van de onderhavige tuchtzaak kennis te nemen. Verder zijn er geen formele bezwaren om de zaak in behandeling te nemen. Klaagsters zijn dan ook ontvankelijk in haar klacht.

4.2 Overwegingen met betrekking tot het verweten gedrag

Uit het ingediende klachtenformulier met bijlagen kan als vaststaand worden aangenomen dat de reu @@@ [naam en NHSB reu] en de teef @@@ [naam en NHSB teef], waarvan beklaagde in de zin van het Kynologisch Reglement eigenaar is, ieder aantoonbaar lijden aan een aandoening die de gezondheid en het welzijn van elk van hen en/of hun nakomelingen ernstig in gevaar kan brengen.

- Genoemde teef lijdt aan "cataract (niet-congenitaal) posterieur polair-voorlopig niet vrij". Dit blijkt uit het ECVO-onderzoek d.d. 10 augustus 2021.
- Genoemde reu lijdt aan EDIII. Dit blijkt uit het ED-onderzoek d.d. 17 januari 2022: eindbeoordeling EDIII. Tegen die uitslag is geen bezwaar aangetekend en is daarmee onherroepelijk.

In haar verweer verwijst beklaagde naar de brief van het ECVO-panel d.d. 30 juni 2021. In deze brief worden de belangrijkste wijzigingen (met een beknopte uitleg van de drie categorieën die men hanteert), die in dat jaar worden doorgevoerd, toegelicht. Voor meer informatie wordt verwezen naar onder meer het ECVO manual. Beklaagde leest daaruit dat "cataract niet congenitaal" "OPTIONAL" is. Dat betekent dat deze aandoening wel als erfelijk wordt beschouwd maar een lage prioriteit heeft.

Zaaknummer: 25-014

Datum uitspraak: 3 juni 2026

In diezelfde brief staat in de daarop volgende alinea echter ook:

“De fokker moet zelf besluiten of het dier kan worden ingezet voor de fokkerij, maar bij voorkeur na overleg met de rasvereniging en/of de Raad van Beheer. NB: Hierbij is wel de algemene leidraad bij het advies "OPTIONAL": Komt een dergelijke afwijking sporadisch voor in het ras, zijn er dus weinig dragers te verwachten en is er een voldoende brede fokbasis, dan is de aanbeveling wel streng te zijn.”

Zoals beklagde heeft aangegeven, heeft het ras @@@ [ras] een onvoldoende brede fokbasis. Niet alleen had beklagde de tweede alinea van genoemde brief beter moeten lezen maar ook het ECVO-manual 2021 erop na moeten slaan. Hierin wordt in genoemde brief eveneens naar verwezen. In dit *manual* staat onder: Chapter 8 - The Veterinary ophthalmologists' advice (2021) het volgende kunnen lezen: "Cataract „post. pol": NO BREEDING from the affected animal".

Uit Dutch Dog Data blijkt dat de ouders van @@@ [teef] geen ECVO-onderzoek hebben ondergaan. Het Tuchtcollege is van mening dat dit gegeven voor beklagde een extra reden moet zijn om deze teef niet voor de fokkerij in te zetten. Uit het nest @@@ [nest 2] zijn twee pups geboren die beide geen enkele gezondheidstest hebben ondergaan.

Beklaagde heeft op 17 februari 2025 @@@ [teef] voor de derde keer door door @@@ [reu] laten dekken, terwijl zij er mee bekend was en is dat @@@ [reu] aantoonbaar lijdt aan een aandoening die de gezondheid en het welzijn van zijn nakomelingen in gevaar kan brengen, namelijk elleboogdysplasie, graad III. Uit Dutch Dog Data blijkt dat de moeder van @@@ [reu] ED graad 0 heeft; zijn vader is een Amerikaanse reu waarvan de gezondheidsuitslagen onbekend zijn. De twee pups die uit deze dekking zijn geboren, hebben beide geen enkele gezondheidstest ondergaan.

Beklaagde verwijst regelmatig naar het VFR van de rasvereniging. De versie, die zich in het dossier bevindt, is gedateerd 8 mei 2013. Beklaagde heeft niet gesteld noch bewezen dat zij van een recentere versie gebruik heeft gemaakt. Op de website van de rasvereniging is het VFR niet te vinden, iets dat in strijd is met artikel 2 lid 1 w Huishoudelijk Reglement van de Raad van Beheer. Het Tuchtcollege is van mening dat beklagde dit in de rol als secretaris van de rasvereniging had moeten of kunnen weten en er zorg voor moeten dragen om het meest recente VFR namens het bestuur van de rasvereniging op de website te plaatsen.

Beklaagde is een ervaren fokker. Dit brengt met zich mee dat zij moet en kan weten dat het fokken met gezonde dieren een groot maatschappelijk thema is. Zij heeft dan ook niet het VFR maar de regelgeving uit het Kynologisch Reglement overtreden. Het VFR bevat afspraken die een rasvereniging met haar fokkers maakt en staat los van de wet- en regelgeving. Fokkers zijn verplicht zich te houden aan de wet- en regelgeving, ook al staat die niet in het VFR. Niet de rasvereniging maar de fokker is zelf verantwoordelijk voor de ouderdieren die hij heeft uitgekozen en ingezet waarbij hij zich aan de geldende wet- en regelgeving moet houden.

Beklaagde verliest bovendien uit het oog dat een fokker dient te voldoen aan artikel 2.6 lid 2 van de Wet Dieren. Dit artikel wordt uitgewerkt in art 3.4. van het Besluit Houders van Dieren, waarin onder meer is bepaald: *"dat het verboden is te fokken met gezelschapsdieren op een wijze waarop het welzijn en de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld, alsmede dat bij het fokken voor zover mogelijk wordt voorkomen dat ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen en uiterlijke kenmerken, die schadelijke gevolgen hebben voor welzijn of gezondheid van de dieren, worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij de nakomelingen."*

Deze wettelijke verbodsbepaling geldt voor eenieder die zich al dan niet beroepsmatig bezighoudt met het fokken van honden.

Beklaagde geeft geen uitsluitel of de door haar gefokte honden aantoonbaar lijden aan een erfelijke ziekte. Klaarblijkelijk is het voor beklagde het aantoonbaar lijden aan een erfelijke ziekte ondergeschikt aan het behoud van het ras. Dit wordt versterkt door haar verklaring ter zitting dat zij de fokcombinatie @@@ [teef] en @@@ [reu] weer zou gebruiken.

Het Tuchtcollege is voorts van mening dat het fokken erop gericht moet zijn dat de kans minimaal is dat er nakomelingen worden geboren met de erfelijke aandoening cataract en/of ED. Alleen dan zal het percentage nakomelingen dat geboren wordt met deze erfelijke aandoeningen kunnen verminderen. Hoewel de kans dat de erfelijke aandoeningen worden overgedragen statistisch gezien groter is als er wordt gefokt met twee honden die lijden aan deze erfelijke aandoening, acht het Tuchtcollege het evenzeer verwerpelijk dat gefokt wordt met een combinatie waarvan één ouderdier aan deze aandoening lijdt. Het is immers aannemelijk dat de erfelijke aandoening ook wordt overgedragen indien met honden wordt gefokt waarvan slechts één hond lijder is van de erfelijke aandoening EDII of EDIII. Hetzelfde geldt voor cataract niet congenitaal-posterieur polair. Vooral als het gaat om een relatief klein ras. Door het meermalen kiezen van deze fokcombinatie heeft beklagde een onaanvaardbaar risico genomen met betrekking tot de gezondheid en het welzijn van de nakomelingen uit deze combinatie ouderdieren. Het Tuchtcollege begrijpt dat het bij een kleine populatie van belang is om de genenpoule te behouden. Dat laat echter onverlet dat er met zo gezond mogelijke honden gefokt moet worden. Bovendien draagt het herhaaldelijk gebruiken van eenzelfde combinatie niet bij aan het behoud van een brede genenpoule.

Het Tuchtcollege is verder van oordeel dat het fokken met honden waarbij één of beide ouderdieren een erfelijke ziekte heeft/hebben, in strijd is met het bepaalde in artikel VI.3 lid 3 Kynologisch Reglement, in die zin, dat dit artikel stelt, dat het fokken met honden die aantoonbaar lijden aan een aandoening, die de gezondheid en het welzijn van de honden en/of de nakomelingen ernstig in gevaar kan brengen, niet is toegestaan. Bij elleboogdysplasie en cataract (niet congenitaal)-posterieur polair speelt erfelijkheid een rol en valt als zodanig onder het hiervoor genoemde artikel. Dit betekent dat de onder 2.1 genoemde ouderdieren aantoonbaar lijden aan een aandoening die de gezondheid en het welzijn van de honden en/of hun nakomelingen ernstig in gevaar kan brengen.

Volledigheidshalve merkt het Tuchtcollege op dat de woorden "aantoonbaar lijden" moeten worden geïnterpreteerd als het feit dat uit veterinaire onderzoek is komen vast te staan dat er sprake is van aandoeningen, zoals hierboven beschreven.

Niet alleen de fokker maar ook de eigenaar van een dekru heeft - naast het bewaken van de gezondheid en welzijn van zijn dekru - een maatschappelijke plicht. Kopers van rashonden met een stamboom moeten ervan uit kunnen gaan dat de voor de fokkerij ingezette ouderdieren onderzocht zijn op de binnen het ras bekende erfelijke aandoeningen en op grond van de onderzoeksuitslagen toegelaten zijn voor de fokkerij. Het fokken met een rashond die aantoonbaar lijdt aan een aandoening, die de gezondheid en het welzijn van de hond en/of haar nakomelingen ernstig in gevaar kan brengen, ondermijnt dat ¹.

4.3 Overwegingen met betrekking tot de strafmaat

In de statuten van de Vereniging Raad van Beheer op Kynologisch Gebied is onder meer bepaald dat haar doel is om de gezondheid en het welzijn van honden en hondenpopulaties te bevorderen. Zij doet dit door het uitvoeren van wettelijke regels en de daarop gebaseerde uitvoeringsvoorschriften op het gebied van de gezondheid en het welzijn van honden (artikel 2 lid 1 sub c respectievelijk artikel 2 lid 1 sub d statuten d.d. 16 september 2016).

Evenwel is het Tuchtcollege zich bewust dat het voor beklagde verwarrend kan zijn, als het VFR niet helder is in haar bepalingen voor wat betreft ED. Ook het feit dat de Raad van Beheer, ondanks de heldere wetsartikelen en verbodsbepalingen in het Kynologisch Reglement, toch stambomen heeft afgegeven voor dieren die lijden aan genoemde erfelijke ziekten, kan tot verwarring leiden. Het bestuur van de Raad van Beheer had in lijn met de wet- en regelgeving en het bepaalde in het Kynologisch Reglement sneller moeten acteren en preventief moeten toetsen of de gebruikte honden voor de fokkerij hadden mogen worden ingezet. Dat laat echter onverlet, dat de fokker eerst en volledig verantwoordelijk is voor de keuze van de ouderdieren.

Het Tuchtcollege is van oordeel dat beklagde haar verantwoordelijkheid als fokker niet dan wel onvoldoende heeft genomen of van plan is om te nemen. Om in het belang van het ras de genenpoule te behouden, zal het Tuchtcollege geen fokverbod voor uit deze combinatie geboren pups opleggen, waarbij geldt dat deze honden alleen voor de fokkerij mogen worden ingezet als zij worden getest en daaruit geen erfelijke aandoeningen worden vastgesteld.

Het Tuchtcollege acht bewezen dat beklagde de artikel VI.2 j° artikel VI.3 lid 3 Kynologisch Reglement heeft overtreden.

¹ Rechtbank Amsterdam, 16 oktober 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:7577

Zaaknummer: 25-014

Datum uitspraak: 3 juni 2026

De beslissing

Het Tuchtcollege voor de Kynologie in eerste aanleg:

- legt aan beklaagde een onvoorwaardelijke diskwalificatie van twee jaar op, gevolgd door een proeftijd van twee jaar;
- draagt aan het bestuur van de Raad van Beheer op om conform artikel VI.15 lid 3e Kynologisch Reglement een fokverbod op te leggen voor de honden:
 - @@@ [naam en NHSB reu]
 - @@@ [naam en NHSB teef]

Deze uitspraak is geweest te Woudenberg op 3 juni 2026 door mr.dr. H.S. Grotens, mr. J.A.M. Deckers en mevrouw drs. J.W.J. Nienhuis-Koppes in tegenwoordigheid van mevrouw F. Zijdenbos-Jansen, secretaris.

Mr. J.A.M. Deckers en mevrouw drs. J.W.J. Nienhuis-Koppes zijn buiten staat deze uitspraak mede te ondertekenen.

De voorzitter,

De secretaris,

Mr.dr. H.S. Grotens

mevrouw F. Zijdenbos-Jansen